

LIA PUȘCARIU

Lia Pușcariu s-a născut pe 20 decembrie 1907 la Cernăuți, unde tatăl ei, Sextil Pușcariu, era profesor universitar la Universitatea de acolo. Era al doilea copil al lui Sextil Pușcariu și al Eleonorei, primul copil fiind Radu, cu doi ani mai mare decât ea. A crescut în atmosfera protejată și caldă caracteristică familiilor burgheze ale acelei epoci încă liniștite și stabile. De mică s-a remarcat prin inteligența ei scilicitoare și imaginația neobișnuită, stimulată de poveștile citite în cărțile pentru copii ale acelor timpuri. Ea se imagina Regina Papurga și Radu era, bineînțeles, Regele Fignedes. Țara peste care domneau se chema Țolanda. Cu asemenea personaje fictive și oricând la îndemână, variantele de joacă și cele ale întâmplărilor imaginate de ea erau infinite.

Când a început Primul Război Mondial, Sextil Pușcariu a fost concentrat pe frontul din Italia. Leonora și cei doi copii l-au urmat de-a lungul întregului război, stabilindu-se temporar în localitățile în care poposeau (Innsbruck, Meran). Datorită acestor împrejurări, copiii au învățat perfect limba germană.

După război s-au întors în România Mare, stabilindu-se la Cluj, unde Sextil Pușcariu a fost numit primul Rector al Universității Române din Cluj.

Copiii și-au continuat și terminat studiile la Cluj, Lia optând pentru Facultatea de Litere, pe care a absolvit-o în 1930. După absolvire a continuat să lucreze în specialitatea ei, alături de Sextil Pușcariu.

În 1929, Lia s-a măritat cu Grigore Manoilescu, fratele ministrului Mihai Manoilescu. Cât timp au trăit împreună au avut un menaj fericit.

În viața Liei, care, până atunci, decurgea lin și sub auspicii fericite, s-a întâmplat prima mare nenorocire: fetița ei de trei ani, Lia Mică, a murit într-un accident de mașină, eveniment care a zguduit întreaga familie. Lia era atunci însărcinată cu al doilea copil. A născut o a doua fetiță, Magdalena (viitoarea Magdalena Vulpe), care i-a adus un dram de consolare. Lia, cum se poate bănuși, și-a dedicat toată viața și toată dragostea acestei fetițe, și ea, la rândul ei, ajunsă, la maturitate, o persoană de excepție din toate punctele de vedere.

Dar necazurile Liei aveau să continue. Soțul ei (Grigorel, în familie și între prieteni), concentrat pe front, a trebuit, după 23 august 1944, să se retragă cu trupele germane, devenite trupe inamice României. După un popas de câteva zile la Bran, unde se aflau atunci Lia și Manina, a plecat în Germania, și de atunci nu s-au mai văzut niciodată. Ani de zile nu s-a știut nimic de el, nici dacă trăiește, nici unde e, nimic. Cu asemenea „pete” la dosar, viața de zi cu zi în România, după 23 august 1944, era foarte grea, chiar periculoasă. Lia nu avea nicio sursă de venit. A început să tricoteze ciorapi din lână de casă, pe care îi vindea la București, unde cererea era

destul de mare, după război nemaigăsindu-se nimic în magazine. Sărăcia era mare, și la țară, și la oraș.

Lia Pușcariu a locuit la Bran până în 1948, când s-a prăpădit Sextil Pușcariu, dorind să fie aproape de el și să-l îngrijească până la sfârșitul vieții.

La București a locuit într-o locuință sordidă și nesănătoasă, unde a fost obligată să se mute împreună cu mătușa și unchiul ei, generalul Iorgu Buicliu. Fiecare avea câte o cameră, bucătăria era la demisol, igrasioasă, cu gândaci și limacși. Casa se încălzea cu lemne, a căror procurare presupunea o adevărată aventură, de la găsirea unui depozit de lemne și a unei căruțe, până la tocmirea unui om care să le taie.

În aceste condiții, Lia trebuia să-și câștige existența ei și a Maninei. Având în vedere dosarul, încărcat din punct de vedere politic, care atârna de gâtul ei, nimeni nu o angaja și de aceea a hotărât să divorțeze, revenind la numele Pușcariu. Acest lucru i-a mai ușurat întrucâtva accesul la o slujbă de stat. A început lucrul la *Dicționarul limbii române*, conceput de tatăl ei.

În paralel, lucra la „negru” ca traducător din limba germană pentru diferite persoane și în cele mai variate domenii, în general tehnice, ceea ce îi venea destul de greu, ea neavând cunoștințe în acest domeniu. A fost ajutată mult de o rudă, Fuerea, care absolvise facultatea de inginerie la Halle în Germania.

Se înțelege că o ducea foarte greu cu banii, deși lucra până noaptea târziu. Cu toate acestea, a ținut să-și păstreze demnitatea, nefăcând nicio concesie în fața presiunilor politice. Cât își putea permite, se ducea la concerte, la teatre, cu Manina bineînțeles, și a ținut, în continuare, legătura cu cercul de intelectuali ai vremii, pe care îi cunoscuse înainte de război (cu cei care mai erau în libertate).

Așa au trecut anii, cu multe greutăți, dar și cu mici bucurii. În 1961, Manina s-a măritat cu dl Alexandru Vulpe, arheolog eminent, azi academician. A plecat în casa familiei soțului, scăpând de condițiile insalubre din Intrarea Țambalului, în care locuise 15 ani.

Lia a continuat viața singură, în camera alăturată trăind încă mătușa și unchiul Buicliu. Muncea, ca și până atunci, până la trei dimineața, făcea vizite prietenilor și, bineînțeles, Maninei, care locuia foarte aproape.

În 1962, Lia a primit o citație să se prezinte la Miliție. Mirată și neliniștită, s-a dus. I s-a adus la cunoștință că cineva (fără nume) o chema într-o țară din Vest (s-a presupus Portugalia) pentru ședere definitivă. Răspunsul trebuia dat pe loc. Lia a fost, bineînțeles, buimăcită și, după câteva minute de gândire, a refuzat oferta. Astfel a ratat șansa de a se întâlni, după o absență de 18 ani, cu Grigorel, despre care nu mai știa nimic. Acest episod a tulburat-o profund și pe ea, și pe Manina, și întreaga familie.

În toți acești ani grei, plini de necazuri, frustrări și persecuții politice, Lia nu a încetat să speră că Dumnezeu va binevoi ca în această viață, ea și Grigorel se vor întâlni spre a-și trăi bătrânețile împreună. Dar Dumnezeu a voit altfel. Lia a aflat că Grigorel al ei s-a prăpădit, despărțirea lor fiind fără întoarcere.

Această veste a năruit-o definitiv, paharul cu amărăciuni se umpluse și o boală nemiloasă i-a pus capăt zilelor.

A murit în iunie 1965, la numai 57 de ani, plânsă de toți cei care au iubit-o, și aceștia au fost foarte mulți. Puțini oameni au fost atât de respectați, apreciați și iubiți pentru caracterul dârz și inflexibil, dar și pentru bunătatea și blândețea ei. Toți cei ce au cunoscut-o și-o închipuie acum printre îngeri.

LIA PUȘCARIU
(Abstract)

The presentation is a short remembrance of the outlines in the life of Lia Pușcariu, Sextil Pușcariu's daughter. As a child, she had a happy and untroubled life, followed by an adulthood which was going to be much the same, until misfortunes and problems began to sadden her joy. The way she faced the oncoming shadows in her life show a beautiful personality, dedication and strength. She lived in dignity until her early death at the age of 57.

Cuvinte-cheie: *Lia Pușcariu, Sextil Pușcariu, caracter dârz, bunătate.*

Keywords: *Lia Pușcariu, Sextil Pușcariu, firmness, kindness.*

*Cristina Ciulei
Brașov, str. Mihai Eminescu, 36, ap. 9
c.ciulei@gmail.com*